

BOGARAK AZ ÓCSAI GYAKORLÓTÉRRŐL (COLEOPTERA)

MERKL Ottó

*Magyar Természettudományi Múzeum, Állattár,
1088 Budapest, Baross utca 13. E-mail: merkl.otto@nhmus.hu*

A szerző a Duna–Tisza közén, Pest megyében fekvő Ócsai Gyakorlótéren (É 47,323°, K 19,318°) 2004 óta gyűjtött bogarakat. Az ottani nyílt és zárt homoki gyepek egy része kevésbé bolygatott, így bogárfaunájuk bővelkedik ritka és jellegzetesen homoki (pszammofil) fajokban. A területen gyűjtött anyagból 287 fajt sikerült azonosítani. Egy fokozottan védett (*Carabus hungaricus*), 13 védett és 2 közösségi jelentőségű faj (*Carabus hungaricus*, *Cucujus cinnaberinus*) került elő. A *Colon calcaratum* Erichson, 1837 (Leiodidae) magyarországi előfordulását eddig csak az Ócsai Gyakorlótéren fogott példányok bizonyítják; a fajt a magyar faunára újként a jelen írás közli.

Kulcsszavak: bogarak, Coleoptera, *Colon*, erdőssztyepp, faunára új faj, Homokhátság, Leiodidae, Magyarország

BEVEZETÉS

A XX. és a XXI. század fordulója körüli években a Honvédelmi Minisztérium elrendelte a magyarországi katonai objektumok (laktanyák, lő- és gyakorlóterek, repülőterek) teljes körű környezeti állapotfelmérését. Ebben magam is részt vettem, feladatom az állatvilág jellemzése volt az egyes helyszíneken. A munka sok tapasztalattal és tanulsággal szolgált: az intenzíven használt laktanyákban természetesen viszonylag kevés zoológiai érték maradt fent, de például a kecskeméti repülőtér, a várpalotai vagy a táborfalvai lőterek gazdag állatviláguk miatt is jelentős élőhelyek – és közéjük tartozik az Ócsai Gyakorlótér is.

A KUTATÁS TÖRTÉNETE

Ócsa közigazgatási területe állattani szempontból régóta vizsgált, elég jól feltárt vidéknek számít; az 1950-es, majd az 1970-es években a Magyar Természettudományi Múzeum munkatársai sokat gyűjtöttek a környéken, és azóta is gyakran látogatják zoológusok. A munka azonban szinte teljesen a turjánosokra, a láperdőkre és a többi nedves élőhelyre szorítkozott; az Ócsai Gyakorlótér száraz gyepei ezekről messze találhatóak, ráadásul katonai területről lévén szó, akkori-ban fel sem merülhetett, hogy oda gyűjtők belépjenek.

1. ábra. Az Ócsai Gyakorlótér 2008 márciusában. 2017 júniusában a kép jobb oldalán lévő galagonyás már gyakorlatilag átjárhatatlan volt (fotó: Merkl Ottó)

Az ócsai Alsópakony közelében fekvő honvédségi területre (1. ábra) 2004 júliusában jutottam el először. Már azon az első bejárásom megállapíthattam, hogy a bogárfaunát illetően addig ismeretlen gyöngyszemre bukkantam. Később éveken át, évente egy-két alkalommal felkerestem a gyakorlóteret. A szokásos bogarászati gyűjtőmódszereket alkalmaztam: az egyelés mellett sokat fűhálóztam, alkalmanként talajcsapdáztam, és nagy gondot fordítottam az alkonyati autóshálózásra. Erre a lőtéren átvezető, illetve az azt keretező, jól kijárt, fákkal alig szegélyezett utak kiválóan alkalmasak voltak.

Pusztán bogarász érdeklődésből, minden kötelezettség nélkül gyűjtöttem; néha kollégáim is velem tartottak, illetve hébe-hóba más zoológusok is felkeresték a területet, és ők is gyűjtöttek bogarakat. Ez a tevékenység nem kapcsolódott tervszerű projektekhez, ezért nem törekedtem minél teljesebb fajlista összeállítására – tulajdonképpen „csemegéztem” a faunisztikai szempontból érdekes fajok között. Mivel azonban érdekes és veszélyeztetett élőhelyről van szó, érdemes közreadni a megfigyelt bogárfajok listáját. A bizonyító példányok többsége a Magyar Természettudományi Múzeum (MTM) Bogárgyűjteményében, kisebb részük magángyűjteményekben található.

Csehó Gábor (Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Interaktív Természetismereti Tudástár) 2003-ban – még a szegedi Móra Ferenc Múzeum munkatársaként – gyűjtött az Ócsai Gyakorlótéren is. Az Ócsai Tájvédelmi Körzetben végzett munkájáról e kötetben külön tanulmányban számol be (CSEHÓ 2018). A teljesség kedvéért az általa fogott fajokat is emlitem a fajlistában.

A VIZSGÁLT TERÜLET ÉS A BOGÁRFAUNA JELLEMZÉSE

Az ócsai határban lévő területen (É 47,323°, K 19,318°) – mely több évtizede katonai célokat szolgál – jelenleg a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj Kiképző Bázisa működik. Található rajta többek között tűz- és vegyvédelmi pálya, robbantópálya, harc- és gépjárművek vezetési pályája és harcászati gyakorlópálya, de az éleslőszerek használata tiltva van (JUHÁSZ 2018). A gyakorlótér kis része a Csévharaszi homokvidék Natura 2000 területéhez tartozik (HUDI20012), de a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság kérésére az egész területen igénybevételi korlátozások vannak érvényben.

A gyakorlótér jellegzetes észak-kiskunsági táj, a többé-kevésbé természetközeli kiskunsági homokpuszták közül az egyik legészakibb fekvésű. Szigetszerűen helyezkedik el a környező akácosok, nyárasok és mezőgazdasági területek tengerein. Legfontosabb botanikai értéke a pannóniai bennszülött tartós szegfű (*Dianthus diutinus*), melynek itteni állományát a LIFE06 NAT/H/000104 projekt keretében a 2007-es 508 egyedről 2011-ig 2074-re sikerült felszaporítani (GÁL 2011).

A területet a 2000-es évek elején még juhokkal legeltették; ez helyenként túllegeltetéshez vezetett, de a cserjésedést valamelyes mértékben korlátozta. Sajnos, azóta a cserjék – leginkább az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) – terhodítása olyan mérvű, hogy a megmaradt gyepeket erősen veszélyezteti. A katonai műveletek a nagyon intenzíven használt – bár a terület egészéhez képest kis kiterjedésű – helyeken a talajfelszín állandó bolygatásával járnak. Az így keletkező gödrökben, árkokban, partfalak alatt könnyen gyűjthetők olyan talajlakó bogarak, amelyekre másképp nehéz rábukkanni, de a roncsolt felszín az inváziós növények melegágya; az átoktüske (*Cenchrus incertus*), a parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) és a bálványfa (*Ailanthus altissima*) elszaporodása aggasztó mértékű, hogy csak néhány özönnövényt említsünk. Ezek a növényfajok – ahogy a galagonya is – az őshonos gyepek visszaszorításával a homoki bogárfauna fennmaradásának lehetőségeit is csökkentik.

Az Ócsai Gyakorlótéren gyűjtött bogáranyagból 284 fajt sikerült meghatározni. Csehó Gábor adataival együtt 1 fokozottan védett, 13 védett és 2 közösségi jelentőségű faj ismert a területről, ezeket az 1. táblázat foglalja össze.

1. táblázat. Az Ócsai Gyakorlótéren talált fokozottan védett, védett és közösségi jelentőségű bogárfajok

Tudományos név	Magyar név	Védett (+), fokozottan védett (++)	Közösségi jelentőségű	Természetvédelmi érték (ft)
Carabidae	Futóbogárfélék családja			
<i>Carabus hungaricus</i>	magyar futrinka	++	+	100 000
<i>Carabus violaceus</i>	kék futrinka	+		5000
<i>Cicindela hybrida</i>	öves cicindéla	+		10 000
<i>Cicindela soluta pannonica</i>	pusztai cicindéla	+		10 000
Glaresidae	Csorványfélék családja			
<i>Glaresis rufa</i>	vörhenyes csorvány	+		10 000
Scarabaeidae	Ganéjtúrófélék családja			
<i>Oryctes nasicornis</i>	orrzarvú bogár	+		50 000
<i>Protaetia affinis</i>	smaragd zöld virágbogár	+		10 000
Buprestidae	Díszbogárfélék családja			
<i>Acmaeoderella mimonti</i>	homoki zömökdíszbogár	+		5000
Cucujidae	Lapbogárfélék családja			
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	skarlátbogár	+	+	5000
Meloidae	Hólyaghúzófélék családja			
<i>Hycleus tenerus</i>	kis hólyaghúzó	+		5000
<i>Meloe cicatricosus</i>	óriásnünöke	+		10 000
Cerambycidae	Cincérfélék családja			
<i>Calamobius filum</i>	hosszúcsápú szalmacincér	+		5000
<i>Pedestredorcadion decipiens</i>	homoki gyalogcincér	+		5000
<i>Theophilea subcylindricollis</i>	hengeres szalmacincér	+		5000

A kis kiterjedés és az izoláltság ellenére a fauna összetétele minden szempontból jellemzőnek mondható a nyílt és zárt homoki gyepekre. Jelentős számban képviseltetik magukat a mediterrán, illetve kontinentális elterjedésű fajok, míg az eurázsiai erdőzóna arboreális elemei alárendeltek, hiszen az erdőket csupán nyárfacsoportok, akácok, telepített fenyvesek és egy kis telepített tölgyes képviselik.

Az előkerült védett fajok mindegyike, illetve a ritka és jellegzetes fajok többsége megtalálható a Táborfalvai Lő- és Gyakorlótéren is, ezért részletesebb jellemzésük a Turjánvidék Natura 2000 terület déli részéről szóló, a jelen kötetben közreadott másik tanulmányban olvasható (MERKL és SZÉNÁSI 2018). Egyes érdekesebb fajokról magában a fajlistában közlök további információt.

AZ ELŐKERÜLT BOGÁRFAJOK FELSOROLÁSA

Valamennyi faj esetében a lelőhely megnevezése – a példányok lelőhelycéduláival összhangban – „Ócsa, Alsópakony, katonai lőtér”, noha, mint említettem, a területet az éleslőszerek használatának tiltása miatt helyesebb gyakorlótérnek nevezni. A lelőhelyeket nem ismételtem meg, csak a példányok céduláinak további adatait sorolom fel. A gyűjtők nevére az alábbi rövidítések utalnak: GA = Grabant Aranka, GZ = György Zoltán, KZ = Korsós Zoltán, MO = Merkl Ottó, NI = Nagy István, NL = Nádain László, NT = Németh Tamás, PA = Podlussány Attila, RD = Rédei Dávid, SZ = Soltész Zoltán.

Carabidae – Futóbogárfélék

- Acupalpus parvulus*** (Sturm, 1825) – közönséges törpefutó – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.
- Amara aenea*** (DeGeer, 1774) – érces közfutó – Hálózás, 2004.VII.18., MO; egyelés, 2011.III.15., MO.
- Amara fulva*** (O. F. Müller, 1776) – fakó közfutó – Betontömbök alól, 2006.X.15., MO; egyelés, 2006.IX.10., 2010.IX.12., MO; fűhálózás, 2007.V.10., MO & GA.
- Amara similata*** (Gyllenhal, 1810) – közönséges közfutó – Egyelés, 2007.IX.26., MO & GA.
- Badister bullatus*** (Schränk, 1798) – kis posványfutó – Fűhálózás, 2011.VII.10., MO.
- Bembidion octomaculatum*** (Goeze, 1777) – nyolcfoltos gyorsfutó – Autóshálózás este, 2010.VI.10., MO.
- Bembidion quadrimaculatum*** (Linnaeus, 1760) – négypöttyös gyorsfutó – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.
- Carabus hungaricus*** Fabricius, 1792 – magyar futrinka – Homokbánya mellett, talajcsapda, 2005.VIII.16., 2005.VIII.22., NI; talajcsapda, 2006.IX.12–16., 2006.X.15., MO. – Az adatok szerepelnek SZÉL és mtsai (2006) dolgozatában. Az Ócsai Gyakorlótérről CSEHÓ (2018) is említi.
- Carabus violaceus*** Linnaeus, 1758 – kék futrinka – Az Ócsai Gyakorlótérről CSEHÓ (2018) említi.
- Cicindela hybrida*** Linnaeus, 1758 – öves cicindéla – Homoki gyep, egyelés, 2017.VI.18., MO. – Az Ócsai Gyakorlótérről CSEHÓ (2018) is említi.
- Cicindela soluta pannonica*** Mandl, 1936 – pusztai cicindéla – Egyelés, 2006.IV.29., 2008.III.30., 2010.IX.12., MO; egyelés, fűhálózás, 2011.IV.17., MO, NT & SZ; egyelés, 2017.VI.18., MO.
- Dyschirius aeneus*** (Dejean, 1825) – érces ásófutó – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., MO.

- Dyschirius politus* (Dejean, 1825) – nyurga ásófutó – Autóshálózás este, 2004. VII.19., MO.
- Harpalus affinis* (Schränk, 1781) – szőrösszárnyú fémfutó – Egyelés, 2006. IX.10., MO.
- Harpalus anxius* (Duftschmid, 1812) – pusztai lomhafutó – Fűhálózás, 2004. VII.18., 2008.V.31., MO; egyelés, 2006.IX.10., MO.
- Harpalus autumnalis* (Duftschmid, 1812) – őszi lomhafutó – Egyelés, 2006. IV.1., 2010.IX.12., MO.
- Harpalus calceatus* (Duftschmid, 1812) – csupasz selymesfutó – Betontömbök alól, 2006.X.15., MO; egyelés, 2006.IX.10., MO.
- Harpalus distinguendus* (Duftschmid, 1812) – parlagi lomhafutó – Egyelés, 2006.IV.1., MO.
- Harpalus flavescens* (Piller et Mitterpacher, 1783) – rőt lomhafutó – Betontömbök alól, 2006.X.15., MO; egyelés, 2010.IX.12., MO.
- Harpalus hirtipes* (Panzer, 1797) – nagy lomhafutó – Egyelés, 2006.IX.10., 2010.IV.24., 2010.IX.12., MO; fűhálózás, 2006.V.10., MO.
- Harpalus melancholicus* Dejean, 1829 – komor lomhafutó – Egyelés, 2004. IX.12., 2010.IX.12., MO; fűhálózás, 2004.VIII.8., 2010.VI.11., MO.
- Harpalus serripes* (Quensel in Schönherr, 1806) – fekete lomhafutó – Egyelés, 2006.IV.1., 2010.IV.24., MO.
- Harpalus smaragdinus* (Duftschmid, 1812) – smaragdzöld lomhafutó – Egyelés, 2006.IX.10., 2010.IV.24., 2010.IX.12., MO; fűhálózás, 2004.VIII.8., MO.
- Harpalus subcylindricus* Dejean, 1829 – karcsú lomhafutó – Fűhálózás, 2008.V.31., MO.
- Harpalus zabroides* Dejean, 1829 – óriás fémfutó – Betontömbök alól, 2006.X.15., MO.
- Licinus cassideus* (Fabricius, 1792) – nagy pajzsosfutó – Az Ócsai Gyakorlótérrel CSEHÓ (2018) említi.
- Lymnastis galilaeus* (Piochard de la Brûlerie, 1876) – déli martfutó – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.
- Ophonus azureus* (Fabricius, 1775) – azúrkék bársonyfutó – Egyelés, 2007. IX.26., MO.
- Pterostichus strenuus* (Panzer, 1796) – pontozottmellű gyászfutó – Autóshálózás délután, 2011.III.15., MO.
- Tachys bistriatus* (Duftschmid, 1812) – közönséges martfutó – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., MO.
- Tachys bisulcatus* (Nicolai, 1822) – zömök martfutó – Autóshálózás este, 2006.V.24., 2006.VI.22, 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Tachys diabrachys (Kolenati, 1845) – hatbarázdás martfutó – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.

Zabrus tenebrioides (Goeze, 1777) – gabonafutrinka – Fűhálózás, 2004.VIII.8., MO; egyelés, 2010.IX.12., MO.

Histeridae – Sutabogárfélék

Acritus homoeopathicus Wollaston, 1857 – fénytelen paránysutabogár – Autóshálózás, 2004.VII.19., 2004.VII.19., MO.

Acritus minutus (Herbst, 1792) – simanyakú paránysutabogár – Telepített fekete-fenyves, kéreg alól, 2010.IV.24., MO & NT.

Acritus nigricornis (Hoffmann, 1803) – fényes paránysutabogár – Autóshálózás, 2006.V.24., MO.

Eudiploter planulus (Ménétriés, 1848) – pusztai sutabogár (2. ábra) – Autóshálózás, 2008.V.31., MO. – A nyugat-palearktikus erdősztyeppzóna lakója, elterjedt Afganisztántól Közép-Ázsián és a Közel-Keleten (MAZUR 2004) át Ausztriáig és Csehországig (LACKNER és YÉLAMOS 2014). Magyarországon az Alföld és a dombvidékek száraz és félszáraz gyepeinek szórványos lakója. Megtalálható tetemek alatt, emlősfészkekben, de délután a talajon közlekedő vagy a növényzetre felmászó egyedeire is rábukkanhatunk, illetve autóshálózással gyűjthető áprilistól július elejéig.

Margarinotus purpurascens (Herbst, 1792) – vöröslő sutabogár – Egyelés, 1998.IV.16., KZ.

Ptiliidae – Paránybogárfélék

Acrotrichis fascicularis (Herbst, 1793) – keskeny paránybogár – Autóshálózás este, 2006.VI.22., MO.

Nossidium pilosellum (Marsham, 1802) – nagy paránybogár – Autóshálózás délután, 2011.III.15., MO.

Leiodidae – Pecebogárfélék

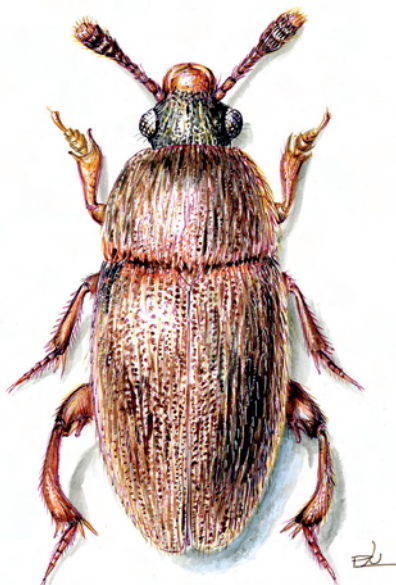
Colenis immunda (Sturm, 1807) – recés gombabogárka – Autóshálózás délután, 2006.V.24., MO.

Colon angulare Erichson, 1837 – szögletescombú estbogár – Autóshálózás délután, 2006.V.24., 2008.V.31., MO.

Colon calcaratum Erichson, 1837 – sarkantyús estbogár (3. ábra) – Autóshálózás este, 2006.VII.11., MO. – A fajnak ez az első előfordulási adata

2. ábra. Pusztai sutabogár (*Eudiploter planulus*) (fotó: Németh Tamás)

3. ábra. A sarkantyús estbogar (*Colon calcaratum*) Magyarországon eddig csak az Ócsai Gyakorlótérrel ismert (festmény: Pál János)

Magyarországon; a példányokat Jan Růžička (Prága) azonosította. A következő európai országokból ismert: Ausztria, Csehország, Finnország, Hollandia, Lengyelország, Liechtenstein, Litvánia, Németország, Olaszország, Svájc, Szlovákia (RŮŽIČKA 2014). Az estbogárformák (*Coloninae*) a pecebogárfélék (*Leiodidae*) egyik alcsaládja. Magyarországon a most közölttel együtt 16 fajuk ismert. Kis termetű (5 mm-nél nem nagyobb), korántsem feltűnő külsejű bogarak; a fajok többségénél a hímek hátulsó combján másodlagos nemi bélyegek (fogak, kiszögellések, lemezek) láthatók. Lárvaik a talaj felső rétegében vagy növényi törmelék között gombafonalakkal táplálkoznak, de az egyes fajok konkrét életmódjáról és élőhelyigényéről nagyon keveset tudunk. Az imágók nappal növényi törmelék, avar között vagy fakéreg alatt rejtőznek, alkonyatkor azonban felmásznak a növényzetre, és onnan fűhálózhatók; illetve lassan és alacsonyan repülnek (amennyiben röpképesek). Általában ritkán kerülnek kézre, de az autósháló különösen alkalmas eszköz a gyűjtésükre.

Leiodes ciliaris (W. L. E. Schmidt, 1841) – pillás gombabogárka – Autóshálózás délután, 2006.V.24., MO.

Leiodes rubiginosa (W. L. E. Schmidt, 1841) – homoki gombabogárka – Autóshálózás délután, 2006.V.24., MO.

Liocyrtusa vittata (Curtis, 1840) – közönséges törpe-gombabogárka – Autóshálózás délután, 2004.VII.19., 2006.V.24., 2006.VI.22., 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Sciodrepoides watsoni (Spence, 1813) – apró pecebogár – Fűhálózás este, 2006.V.24., MO.

Zeadolopus latipes (Erichson, 1845) – lapátlábú gombabogárka – Autóshálózás, 2006.V.24., 2006.VI.22., 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Silphidae – Dögbogárfélék

Silpha obscura Linnaeus, 1758 – közönséges dögbogár – Egyelés, fűhálózás, 2011.IV.17., MO, NT & SZ.

Staphylinidae – Holyvafélék

Brachygluta haematica (Reichenbach, 1816) – vérvörös tapogatósbogár – Autóshálózás, 2006.V.24., MO.

Chennium steigerwaldi Reitter, 1888 – Steigerwald-tapogatósbogár – Autóshálózás este, 2010.VI.11., MO.

Scydmaenus hellwigii Herbst, 1792 – odvasfejű gödörkésbogár – Telepített fekete-fenyves, kéreg alól, 2010.IV.24., MO & NT; autóshálózás este, 2010.VI.11., MO.

Lucanidae – Szarvasbogárfélék

Dorcus parallelipipedus (Linnaeus, 1758) – kis szarvasbogár – Fából, 2012.II.24., NL.

Glareidae – Csorványfélék

Glareis rufa Erichson, 1848 – vörhenyes csorvány – Autóshálózás este, 2010.VI.11., MO.

Ochodaeidae – Homoktúróbogár-félék

Odonteus armiger (Scopoli, 1772) – mozgószarvú álganéjtúró – Autóshálózás este, 2006.V.24. MO.

Geotrupidae – Álganéjtúrófélék

Ochodaeus chrysomeloides (Schrank, 1781) – alkonyati homoktúróbogár – Autóshálózás este, 2006.V.24., 2010.VI.11., MO; fűhálózás este, 2006.V.24., MO.

Scarabaeidae – Ganéjtúrófélék

Amphimallon solstitiale (Linnaeus, 1758) – bordás sárgacserebogár – Egyelés, 2004.VII.18., MO.

Anomala solida Erichson, 1847 – déli fináncbogár – Egyelés, 2010.IX.12., MO.

Anoxia orientalis (Krynicky, 1832) – keleti cserebogár – Egyelés, 2004.VII.18., MO.

Anoxia pilosa (Fabricius, 1792) – pusztai cserebogár – Autóshálózás este, 2006.VI.22., MO; egyelés alkonyatkor, 2010.VI.11., MO.

Aphodius biguttatus Germar, 1824 – kétfoltos trágyabogár – 2006.V.27., NL.

Aphodius distinctus (O. F. Müller, 1776) – rajzos trágyabogár – Egyelés, 2006.VI.22., MO; autóshálózás délután, 2011.III.15., MO.

Aphodius fimetarius (Linnaeus, 1758) – feketehasú trágyabogár – 2006.V.27., NL.

Aphodius granarius (Linnaeus, 1767) – szurokszínű trágyabogár – Autóshálózás délután, 2008.V.31., MO.

Aphodius immundus Creutzer, 1799 – viaszszárga trágyabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., 2006.V.24., MO.

Aphodius lividus (A. G. Olivier, 1789) – turjáni trágyabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2006.V.24., 2006.VI.22., 2008.V.31., MO.

Aphodius lugens Creutzer, 1799 – borostyánsárga trágyabogár – Fűhálózás, 2004.VIII.8., MO; autóshálózás este, 2004.VII.21., MO.

Aphodius paracoenosus Balthasar et Hrubant, 1960 – széleslábú trágyabogár – 2006.V.27., NL.

Caccobius schreberi (Linnaeus, 1767) – lakkfényű trágyatúró – Juhtrágyából, 2004.VII.18., MO; autóshálózás este, 2004.VII.21., MO.

Cetonia aurata (Linnaeus, 1758) – aranyos virágbogár – *Centaurea* virágzatáról, 2017.VI.18., MO.

Chaetopteropia segetum (Herbst, 1783) – rozsszipoly – 2006.VI.05., NL.

Euheptaulacus sus (Herbst, 1783) – bordás trágyabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., MO.

Euoniticellus fulvus (Goeze, 1777) – halványfoltos trágyatúró – Fűhálózás, 2004.VIII.8., MO.

Gymnopleurus mopsus (Pallas, 1781) – pontusi törpegalacsinhajtó – Juhtrágyából, 2004.VII.18., MO; egyelés, 2010.IV.24., MO & NT.

Maladera holosericea (Scopoli, 1772) – bársonyos kiscserebogár – Fűhálózás,

- 2006.V.27., MO; homokpusztarét, fűhálózás, 2007.V.16., MO & GA; egyelés, 2017.VI.18., MO.
- Omaloelia spiraeae* (Pallas, 1773) – bajnóca-kiscserebogár – *Centaurea*-ról, 2017.VI.18., MO.
- Onthophagus fracticornis* (Preyssler, 1790) – bronzos trágyatúró – 2006.V.27., NL.
- Onthophagus furcatus* (Fabricius, 1781) – villás trágyatúró – Juhtrágyából, 2004.VII.18., MO; fűhálózás, 2004.VII.18., 2004.VIII.8., MO; egyelés, 2006.IV.29., MO.; 2006.V.27., NL.
- Onthophagus ovatus* (Linnaeus, 1767) – apró trágyatúró – 2006.V.27., NL.
- Onthophagus taurus* (Schreber, 1759) – szarvas trágyatúró – Juhtrágyából, 2004.VII.18., MO.
- Oryctes nasicornis* (Linnaeus, 1758) – orrszarvú bogár – Az Ócsai Gyakorlótérről CSEHÓ (2018) említi.
- Oxyomus sylvestris* (Scopoli, 1763) – fogasvállú trágyabogár – Autóshálózás délután, 2011.III.15., MO.
- Oxythyrea funesta* (Poda, 1761) – sokpettyes virágbogár – *Centaurea* virágzatáról, 2017.VI.18., MO.
- Pleurophorus caesus* (Panzer, 1796) – hengeres trágyabogár – Autóshálózás este, 2006.VII.11., 2008.V.31., MO.
- Polyphylla fullo* (Linnaeus, 1758) – csapó cserebogár – Egyelés, 2004.VII.18., MO.
- Protaetia affinis* (Andersch, 1797) – smaragdzöld virágbogár – *Centaurea* virágzatáról, 2017.VI.18., MO.
- Protaetia cuprea obscura* (Andersch, 1797) – olajzöld virágbogár – *Centaurea* virágzatáról, 2017.VI.18., MO.
- Psammодиus asper* (Fabricius, 1775) – homoktúró trágyabogár – Autóshálózás este, 2006.V.24., 2006.VI.22., 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.
- Psammодиus pierottii* Pittino, 1979 – sörtésarcú trágyabogár – Autóshálózás este, 2010.VI.11., MO.
- Rhyssalus germanus* (Linnaeus, 1767) – barázdásnyakú trágyabogár – Autóshálózás, 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Buprestidae – Diszbogárfélék

- Acmaeoderella mimonti* (Boieldieu, 1865) – homoki zömökdíszbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2011.VII.10., MO.
- Agrilus hyperici* (Creutzer, 1799) – orbáncfű-karcsúdíszbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2004.VIII.8., 2008.V.31., 2009.VII.9., MO; hálózás, 2005.VII.6., MO & GA.

- Coraebus elatus*** (Fabricius, 1787) – pimpó-díszbogár – Fűhálózás, 2007.V.10., MO & GA.
- Cylindromorphus filum*** (Gyllenhal, 1817) – nagyfejű hengerdíszbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2006.V.14., 2006.V.24., 2006.VI.22., 2008.V.31., MO; 2009.VI.14., RD.
- Sphenoptera cauta*** Jakovlev, 1904 – apró gyalogdíszbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2008.V.31., MO.
- Sphenoptera substriata*** (Krynicky, 1834) – sávós gyalogdíszbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2006.VI.22., 2008.V.31., 2011.VII.10., MO.
- Trachys scrobiculata*** Kiesenwetter, 1857 – menta-vájárdíszbogár – Fűhálózás este, 2006.V.24., MO.

Elateridae – Pattanóbogár-félék

- Adrastus rachifer*** (Geoffroy, 1785) – közönséges cserjepattanó – Autóshálózás este, 2010.VI.11., 2004.VII.21., MO.
- Ampedus glycereus*** (Herbst, 1784) – hosszúkás pattanó – Egyelés, 2011.III.15., MO.
- Ampedus praeustus*** (Fabricius, 1792) – rőtörös pattanó – Fűhálózás, 2007.V.10., MO & GA.
- Cardiophorus discicollis*** (Herbst, 1806) – korongfoltos szívespattanó – Fűhálózás, 2006.V.14., GZ, MO & PA.
- Cidnopus ruzenae*** (Laibner, 1977) – fémfekete pattanó – Egyelés, 2006.IV.29., MO.
- Dicronychus rubripes*** (Germar, 1824) – kis szívespattanó – Egyelés, 2006.IV.29., MO; 2006.V.14., GZ, MO & PA.
- Hemicrepidius hirtus*** (Herbst, 1784) – borzas pattanó – Egyelés, 2017.VI.18., MO.
- Melanotus crassicollis*** (Erichson, 1841) – vállas gyászpattanó – Autóshálózás, 2008.V.31., MO.
- Melanotus punctolineatus*** (Pelerin, 1829) – sávós gyászpattanó – Fűhálózás, 2007.V.16., MO & GA.

Malachiidae – Bibircsesbogár-félék

- Charopus thoracicus*** Morawitz, 1861 – homoki bibircsesbogár – Fűhálózás, 2006.V.14., GZ, MO & PA.

Dasytidae – Karimásbogár-félék

- Dasytes niger*** (Linnaeus, 1760) – szerecsen-karimásbogár – Fűhálózás, 2005.VI.4., MO.

Ptinidae – Álszűfélék

- Caenocara affine* (Sturm, 1837) – rövidszőrű pöfetegálszú – Autóshálózás este, 2010.VI.11., MO.
- Lasioderma thoracicum* (Morawitz, 1861) – sárganyakú imolaálszú – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2010.VI.11., MO.
- Lasioderma redtenbacheri* (Bach, 1852) – halvány imolaálszú – Fűhálózás, 2005.VII.6., MO & GA.
- Stagetus byrrhoides* (Mulsant et Rey, 1861) – gyapjasszőrű álszú – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO. – Az adat szerepel MERKL (2006) dolgozatában, melyben a fajt a magyarországi faunára újként közölte.
- Xyletinus laticollis* (Duftschmid, 1825) – szélesnyakú szerecsenálszú – Fűhálózás, 2009.VII.9., MO.
- Xyletinus longitarsis* Jansson, 1942 – hosszúlábú szerecsenálszú – Autóshálózás, 2008.V.31., MO.
- Xyletinus pseudoblongulus* Gottwald, 1977 – félkörös szerecsenálszú – Autóshálózás este, 2006.V.24., 2008.V.31., MO.

Sphindidae – Áltaplószú-félék

- Sphindus dubius* (Gyllenhal, 1808) – közönséges áltaplószú – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2006.V.24., MO.

Nitidulidae – Fénybogárfélék

- Omosita discoidea* (Fabricius, 1775) – korongfoltos dögézfénybogár – Autóshálózás délután, 2011.III.15., MO.

Cucujidae – Lapbogárfélék

- Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1763) – skarlátbogár – Nyárfa kérge alól, 2008.III.30., MO.

Silvanidae – Fogasnyakú-lapbogárfélék

- Ahasverus advena* (Waltl, 1834) – alomlakó fogasnyakú-lapbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2008.V.31., MO.
- Psammoecus bipunctatus* (Fabricius, 1792) – kétpettyes fogasnyakú-lapbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.

Silvanus unidentatus (Olivier, 1790) – rozsdás fogasnyakú-lapbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2006.V.24., 2008.V.31., MO.

Laemophloeidae – Szegélyeslapbogár-félék

Cryptolestes ferrugineus (Stephens, 1831) – jövevény-szegélyeslapbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., MO.

Cryptolestes pusillus (Schönherr, 1817): – kis szegélyeslapbogár – Autóshálózás este, 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Placonotus testaceus (Fabricius, 1787) – tölgy-szegélyeslapbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., 2006.VI.22., MO.

Monotomidae – Törekbogárfélék

Monotoma bicolor Villa, 1835 – kétszínű törekbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., MO.

Monotoma longicollis Gyllenhal, 1827 – hosszúnyakú törekbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., MO.

Monotoma picipes Herbst, 1793 – közönséges törekbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2006.V.24., 2008.V.31., 2010.VI.11., 2011.III.15., MO.

Erotylidae – Tarbogárfélék

Cryptophilus integer (Heer, 1841) – halvány szőröstarbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2008.V.31., MO.

Leucohimatium langii (Solsky, 1866) – sárgás karcsútarbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO. – E két tarbogárfaj említett adatai szerepelnek MERKL (2004) dolgozatában, melyben a fajokat a magyarországi faunára újként közölte.

Endomychidae – Álbödefélék

Lycoperdina succincta (Linnaeus, 1767) – szalagos pöfetegálböde – Egyelés, 2007.IX.26., GA & MO.

Coccinellidae – Katicabogárfélék

Coccinella septempunctata Linnaeus, 1758 – hétpettyes katica – Fühálózás, 2004.VII.18., MO; autóshálózás délután, 2011.III.15., MO.

Coccinula quatuordecimpustulata (Linnaeus, 1758) – feketesárga katóka – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.

Harmonia axyridis (Pallas, 1773) – harlekinkatica – Egyelés, 2017.VI.18., MO.

Harmonia quadripunctata (Pontoppidan, 1763) – négypettyes katica – Egyelés, 2013.X.13., MO.

Hippodamia variegata (Goeze, 1777) – tizenhárompettyes katica – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.

Hyperaspis pseudopustulata Mulsant, 1853 – vállcseppes szerecsenböde – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.

Scymnus frontalis (Fabricius, 1787) – közönséges bödice – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2005.VI.4., 2006.V.24., MO.

Corylophidae – Pontbogárfélék

Arthrolips obscura (C. R. Sahlberg, 1833) – sötét pontbogár – Telepített fekete-fenyves, kéreg alól, 2010.IV.24., MO & NT.

Latridiidae – Pudvabogárfélék

Corticaria elongata (Gyllenhal, 1827) – nyúlánk pudvabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2006.V.24., 2006.VI.22., 2006.VII.11., 2008.V.31., MO.

Corticaria serrata (Paykull, 1798) – fűrészszenyakú pudvabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2006.VI.22., MO.

Corticarina minuta (Fabricius, 1792) – szénalakó pudvabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.

Corticaria gibbosa (Herbst, 1793) – szőrös pudvabogár – Autóshálózás este, 2006.V.24., 2006.VI.22., 2006.VII.11., 2008.V.31., MO; 2006.V.14., GZ, MO & PA.

Enicmus histrio Joy et Tomlin, 1910 – tömzsi pudvabogár – Autóshálózás este, 2008.V.31., MO.

Latridius minutus (Linnaeus, 1767) – törpepudvabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2006.VI.22., 2008.V.31., MO.

Latridius porcatus (Herbst, 1793) – szurkos pudvabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.

Melanophthalma extensa Rey, 1889 – déli pudvabogár – Autóshálózás este, 2006.VI.22., 2006.VII.11., MO.

Melanophthalma maura Motschulsky, 1866 – mór pudvabogár – Autóshálózás este, 2006.V.24., 2006.VII.11., MO.

Melanophthalma parvicollis (Mannerheim, 1844) – török pudvabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., 2008.V.31., MO.

Melanophthalma sericea (Mannerheim, 1844) – selymes pudvabogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.

Mycetophagidae – Gombabogárfélék

Litargus balteatus LeConte, 1856 – amerikai gombabogár – Autóshálózás este, 2010.VI.11., MO.

Typhaea stercorea (Linnaeus, 1758) – egyszínű gombabogár – Autóshálózás este, 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Oedemeridae – Álcincérfélék

Oedemera femorata (Scopoli, 1763) – sárgahátú álcincér – Autóshálózás, 2008.V.31., MO.

Meloidae – Hólyaghúzófélék

Epicauta rufidorsum (Goeze, 1777) – hollóbogár – Fühálózás, 2004.VII.18., MO.

Hycleus tenerus (Germar, 1834) – kis hólyaghúzó – Fühálózás, 2004.VII.18., 2005.VI.4., MO.

Meloe cicatricosus Leach, 1815 – óriásnünöke – Egyelés, 2007.III.25., MO; egyelés, 2010.IV.24., MO & NT.

Anthicidae – Fűrgebogárfélék

Anthicus bimaculatus (Illiger, 1801) – kétfoltos fűrgebogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., 2008.V.31., MO.

Anthicus flavipes (Panzer, 1796) – sárgalábú fűrgebogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., MO.

Hirticollis hispidus (Rossi, 1792) – szőrös fűrgebogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO.

Notoxus appendicinus Desbrochers des Loges, 1874 – déli nyakszarvúbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2006.VII.11., 2008.V.31., MO.

Notoxus monoceros (Linnaeus, 1760) – sárgahasú nyakszarvúbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2006.VI.22., 2006.VII.11., 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Notoxus trifasciatus Rossi, 1792 – szalagos nyakszarvúbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2006.VI.22., 2008.V.31., 2010.VI.11., 2011. IV.17., MO.

Mecynotarsus serricornis (Panzer, 1796) – kis nyakszarvúbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Aderidae – Korhóbogárfélék

Aderus populneus (Creutzer, 1796) – selymes korhóbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2006.VI.24., 2006.VII.11., 2008.V.31., MO.

Euglenes oculatus (Paykull, 1798) – nagyszemű korhóbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., MO.

Tenebrionidae – Gyászbogárfélék

Alphitophagus bifasciatus (Say, 1823) – alomlakó gyászbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., MO; autóshálózás, 2006.V.24., 2008.V.31., MO.

Blaps halophila Fischer von Waldheim, 1822 – pontusi bűzbogár – Autógumi alól, 2017.VI.18., MO. – Az Ócsai Gyakorlótérről CSEHÓ (2018) is említi.

Blaps lethifera Marsham, 1802 – közönséges bűzbogár – Egyelés, 2010.IV.24., MO & NT.

Crypticus quisquilius (Linnaeus, 1760) – fűrgye gyászbogár – Fűhálózás, 2004. VII.18., MO.

Hymenalia rufipes (Fabricius, 1792) – rótlábú alkonybogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., MO.

Latheticus oryzae Waterhouse, 1880 – hosszúfejjű lisztbogár – Autóshálózás este, 2010.VI.11., MO.

Myrmechixenus vaporariorum Guérin-Méneville, 1843 – korhadéklakó gyászbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.19., 2004.VII.21., 2006.VI.22., MO.

Neatus picipes (Herbst, 1797) – fűz-gyászbogár – Este nyárfáról egyelve, 2006. VI.22., MO.

Pedinus femoralis (Linnaeus, 1767) – gyökérrágó gyászbogár – Fűhálózás, 2004. VII.18., MO; fűhálózás, 2005.VII.6., MO & GA.

Scaptiidae – Cérnanyakúbogár-félék

Scaptia fuscula Müller, 1821 – kis cérnanyakúbogár – Autóshálózás este, 2006. VII.11., MO.

Trotommidea salomae Reitter, 1883 – törpe-cérnanyakúbogár – Autóshálózás este, 2004.VII.21., 2006.VI.22., MO. – A második adat szerepel MERKL és NÉMETH (2008) dolgozatában, melyben a fajt a magyarországi faunára újként közölték.

Cerambycidae – Cincérfélék

Calamobius filum (Rossi, 1790) – hosszúcápú szalmacincér – Fűhálózás, 2008.V.31., MO. – Az Ócsai Gyakorlótérrel CSEHÓ (2018) is említi.

Chlorophorus varius (Müller, 1766) – díszes darázscincér – Fűhálózás, 2004.VIII.8., MO.

Clytus arietis (Linnaeus, 1758) – közönséges darázscincér – Fűhálózás, 2005.VI.4., MO.

Oberea erythrocephala (Schrank, 1776) – pirosfejű kutyatejcincér – Fűhálózás este, 2006.V.24., MO; homoki gyeplő, 2008.V.31., MO.

Pedestredorcadion decipiens (Germar, 1824) – homoki gyalogcincér – Egyelés, 2006.V.13., 2011.III.15., MO; 2010.IV.24., MO & NT; 2011.IV.17., MO, NT & SZ; egyelés (elpusztult egyed), 2017.VI.18., MO.

Phytoecia cylindrica (Linnaeus, 1758) – medvelapucincér – Fűhálózás este, 2006.V.24., MO.

Plagionotus floralis (Pallas, 1773) – lucerna-darázscincér – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.

Rhagium inquisitor (Linnaeus, 1758) – fenyves-tővisescincér – Telepített fenyves, egyelés, 2011.III.15., MO.

Stenurella bifasciata (Müller, 1776) – kétöves karcsúcincér – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.

Stenurella nigra (Linnaeus, 1758) – fekete karcsúcincér – Fűhálózás, 2006.V.24., 2010.VI.11., MO.

Theophilea subcylindricollis Hladil, 1988 – hengeres szalmacincér – Az Ócsai Gyakorlótérrel CSEHÓ (2018) említi.

Chrysomelidae – Levélbogárfélék

Bruchus brachialis Fahraeus, 1839 – laposlábú bükkönyzsizsik – Fűhálózás, 2006.V.14., GZ, MO & PA.

Cassida sanguinolenta O. F. Müller, 1776 – cickafark-pajzsbogár – Fűhálózás, 2006.V.14., GZ, MO & PA.

Cassida margaritacea Schaller, 1783 – szalmasárga pajzsbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.; 2006.V.14., GZ, MO & PA; fűhálózás este, 2006.V.24.; fűhálózás, 2006.VI.22., MO.

Cassida nebulosa Linnaeus, 1758 – laboda-pajzsbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2005.V.29., MO.

Cassida prasina Illiger, 1798 – hagymazöld pajzsbogár – Fűhálózás, 2005.VI.4., MO; 2006.V.14., GZ, MO & PA; fűhálózás este, 2006.V.24., MO.

Cassida vibex Linnaeus, 1767 – szőrös pajzsbogár – Fűhálózás, 2007.V.10., MO & GA.

Cassida subreticulata Suffrian, 1844 – aranyfényű pajzsbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.

Chaetocnema arenacea (Allard, 1860) – homoki pázsitfű-földibolha – Autóshálózás délután, 2011.III.15., MO.

Chaetocnema tibialis (Illiger, 1807) – répa-földibolha – Fűhálózás, 2008.V.31., MO.

Chrysolina hyperici (Forster, 1771) – zöld orbáncfűlevelész – Fűhálózás, 2008.V.31., 2010.VI.11., MO.

Chrysolina marginata (Linnaeus, 1758) – nyúlánk szegélyeslevelész – Fűhálózás, 2006.V.14., GZ, MO & PA.

Chrysolina pseudolurida lineata Papp, 1949 – kétszínű levelész – Fűhálózás, 2005.VI.4., 2006.V.24., 2006.IX.10., MO; egyelés, 2007.IX.26., GA & MO.

Chrysolina limbata (Fabricius, 1775) – vörösöví szegélyeslevelész – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2010.VI.11., MO.

Chrysolina rossia (Illiger, 1802) – trapézhátú szegélyeslevelész – Egyelés, 2013.X.13., 2017.VI.18., MO.

Chrysolina susterai Bechyné, 1950

– barázdáshátú levelész (4. ábra) –

Fűhálózás, 2013.X.13., MO. – Rit-

ka sztyepplakó levélbogárfaj, mely

az Uráltól és Dagesztántól a pannon

régióig terjedt el. Itt már nagyon rit-

ka: szlovákiai lelőhelyein az élőhe-

lyek tönkrementek, és az országban

már évtizedek óta nem találták (Lu-

kás Sekerka, szóbeli közlése, 2017).

Magyarországon néhány régi (1930

előtti) példánya volt ismert Eszter-

gomból, Vácdukáról és Budapest-

ről. Én 1992–93-ban 13 példányát fogtam a Szentendrei-szigeten (Tahitótfalu:

Széles-mező) zárt homoki gyeppen, földön fekvő fadarabok alatt; a régi pél-

dányainak lelőhelye is síksági homoki gyepekre enged következtetni, miként

az egyetlen ócsai példány is homoki gyeptől került elő. ROZNER (2005) em-

líti a Balaton-felvidéki Mindszentkálláról is; a Magyar Természettudományi

4. ábra. A barázdáshátú levelész (*Chrysolina susterai*) ócsai előfordulását bizonyító példány a Magyar Természettudományi Múzeumban (fotó: Németh Tamás)

Múzeum Bakonyi Természettudományi Múzeumában elhelyezett bizonyító példányt megvizsgáltam, és kiderült róla, hogy helytelenül határozott *Chrysolina chalcites* (Germar, 1824).

Chrysomela cuprea Fabricius, 1775 – fémes fűzlevelész – Fűhálózás, 2011. IV.17., MO.

Coptocephala unifasciata (Scopoli, 1763) – sárgalábú hullóbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO; fűhálózás, 2005.VII.6., MO & GA.

Crioceris quatuordecimpunctata (Scopoli, 1763) – tizennégy pontos spárgabogár – Fűhálózás, 2006.V.14., GZ, MO & PA; fűhálózás, 2007.IX.26., MO & GA.

Crioceris quinquepunctata (Scopoli, 1763) – öt pontos spárgabogár – Fűhálózás, 2006.VII.16., MO.

Cryptocephalus apicalis Gebler, 1830 – pusztai zömökbogár (5. ábra) – Fűhálózás, 2006.V.14., GZ, MO & PA; fűhálózás, 2007.V.10., MO & GA. – A palearktikus erdősztyeppzóna levélbogárfaja, mely elterjedésének nyugati határát a pannon régióban éri el (VIG 1997). Magyarországon a hegyvidéki – elsősorban dunántúli – déli lejtők lejtősztyeppjein, illetve az Alföldön fordul elő. A nyílt homoki gyepeket úgy tűnik, kerüli, inkább a zártabb, színtettebb homoki gyepekben, magas fűű szikesedő réteken található. Lelőhelyei szórványosak, de a számára alkalmas helyeken csapatosan fordulhat elő. Tavasszal és nyár elején kétszikűekben gazdag növényzeten tartózkodik, főleg a leveleken; virágokat csak ritkán látogat.

5. ábra. Pusztai zömökbogár
(*Cryptocephalus apicalis*)
(fotó: Németh Tamás)

Cryptocephalus connexus Olivier, 1808 – sávós zömökbogár – Fűhálózás, 2004. VII.18., 2011.VII.11., MO.

Cryptocephalus laetus Fabricius, 1792 – ékes zömökbogár – Egyelés, 2004. IX.12., MO.

Cryptocephalus moraei (Linnaeus, 1758) – közönséges zömökbogár – Fűhálózás, 2005.VI.4., MO.

Hypocassida subferruginea Schrank, 1776 – közönséges bordáspajzsbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2005.V.29., MO.

Oulema tristis (Herbst, 1786) – sárgalábú fehérítőbogár – Fűhálózás, 2005.VII.6., MO & GA.

Phyllotreta atra (Fabricius, 1775) – közönséges káposzta-földibolha – Fűhálózás, 2008.V.31., MO.

Phyllotreta vittula (Redtenbacher, 1849) – muharbolha – Fűhálózás, 2011.III.15., MO.

Brentidae – Pálcaormányos-félék

- Apion cruentatum* Walton, 1844 – vérpiros cickányormányos – Fűhálózás, 2006.V.27., MO.
- Apion haematodes* Kirby, 1808 – madársóska-cickányormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2008.V.12., RD; 2007.V.10., MO & GA; 2008.V.31., MO.
- Ceratapion onopordi* (Kirby, 1808) – számbogáncs-cickányormányos – Fűhálózás, 2009.VII.9., MO.
- Diplapion confluens* (Kirby, 1808) – vésetthomlokú cickányormányos – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.
- Holotrichapion pisi* (Fabricius, 1801) – lucernarügy-cickányormányos – Fűhálózás, 2008.V.12., RD.
- Protapion filirostre* (Kirby, 1808) – fekete cickányormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.
- Protapion fulvipes* (Geoffroy, 1785) – vadhere-cickányormányos – Fűhálózás, 2008.V.12., RD.
- Protapion nigritarse* (Kirby, 1808) – kis cickányormányos – Fűhálózás, 2006.VI.5., NL.
- Pseudoperapion brevirostre* (Herbst, 1797) – fényesorru cickányormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.
- Stenopterapion tenue* (Kirby, 1808) – lucernaszár-cickányormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.

Curculionidae – Ormányosbogár-félék

- Anthonomus rubripes* Gyllenhal, 1835 – pimpó-bimbólikasztó – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2006.V.24., MO; 2008.V.12., RD; 2007.V.10., MO & GA.
- Apsis albolineata* (Fabricius, 1792) – alföldi rozsormányos (6. ábra) – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2006.VI.5., NL; 2008.V.12., RD.
- Bothynoderes affinis* (Schränk, 1781) – sávós barkó – Fűhálózás, 2006.IV.1., MO.

6. ábra. Az alföldi rozsormányos (*Apsis albolineata*) a pázsitfűvek (főleg árvalányhajak) uralta nyílt homoki gyepek egyik leggyakoribb ormányosbogara (fotó: Rahmé Nikola)

- Bothynoderes declivis* (Olivier, 1807) – libatopbarkó – Fűhálózás, 2006.IV.1., MO.
- Brachypera dauci* (Olivier, 1807) – gólyaorr-gubósormányos – Fűhálózás, 2010. VI.11., MO.
- Centricnemus leucogrammus* (Germar, 1824) – kis kendermagbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO; 2008.V.12., RD.
- Ceutorhynchus chlorophanus* (Rouget, 1857) – zöldes repcsény-ceutormányos – Fűhálózás, 2006.V.24., MO.
- Ceutorhynchus contractus* (Marsham, 1802) – vadrepce-ceutormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2008.V.12., RD.
- Ceutorhynchus erysimi* (Fabricius, 1787) – kis repcsény-ceutormányos – Fűhálózás, 2008.V.12., RD.
- Ceutorhynchus hirtulus* (Germar, 1824) – lúdfü-ceutormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.
- Ceutorhynchus pallidactylus* (Marsham, 1802) – szőrös repce-ceutormányos – Fűhálózás, 2011.III.15., MO.
- Ceutorhynchus puncticollis* Boheman, 1845 – pontozott ceutormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2008.V.12., RD.
- Charagmus griseus* (Fabricius, 1775) – szürke csipkézőbogár – Fűhálózás, 2004. VII.18., MO.
- Coeliastes lamii* (Fabricius, 1792) – árvacsalán-ormányos – Fűhálózás, 2011. III.15., MO.
- Coniocleonus turbatus* (Fåhraeus, 1842) – homoki barkó – Fűhálózás, 2004. VII.18., 2006.IV.1., 2006.XI.19., MO.
- Cycloderes pilosulus* (Herbst, 1795) – pikkelyeslábú ormányos (7. ábra) – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2006.VII.16., MO.
- Cyphocleonus dealbatus* (Gmelin, 1790) – márványos barkó – Fűhálózás, 2004. VII.18., 2006.IV.29., 2006.IX.19., MO.
- Cleopus solani* (Fabricius, 1792) – hosz-szűszőrű csucsorormányos – Fűhálózás, 2007.V. 10., MO & GA.
- Curculio propinquus* (Desbrochers des Loges, 1868) – halovány estizsuzsóka – Fűhálózás, 2006.IX.10., MO.
- Donus tessellatus* (Boheman, 1834) – ökörfarkkóró-szálkásormányos – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.
- Dorytomus longimanus* (Forster, 1771) – kétalakú hangormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.

7. ábra. A pikkelyeslábú ormányos (*Cycloderes pilosulus*) a homoki gyepek tipikus ormányosbogara. Rendszerint a talajon mászkál kora tavasztól szeptemberig (fotó: Rahmé Nikola)

- Eusomus ovulum* (Germar, 1824) – közönséges cickafarkormányos – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO; 2006.VI.5., NL; 2008.V.12., RD.
- Gymnetron aper* Desbrochers des Loges, 1892 – apró veronika-ormányos – Fűhálózás, 2005. VI. 4., MO.
- Gymnetron melanarium* (Germar, 1821) – kakukkveronika-ormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2006.V.24., MO.
- Gymnetron stimulosum* (Germar, 1821) – feketelábú veronika-ormányos – Fűhálózás, 2006.V.27., MO; 2006.VI.5., NL.
- Hypera arator* (Linnaeus, 1758) – szegfű-pikkelyesormányos – Fűhálózás, 2010. VI.11., MO.
- Hypera meles* (Fabricius, 1792) – lóhere-pikkelyesormányos – Fűhálózás, 2006.V.24., MO.
- Hypera postica* (Gyllenhal, 1813) – lucerna-pikkelyesormányos – Fűhálózás, 2010.VI.11., MO.
- Lachnaeus crinitus* (Boheman, 1836) – réti sünbarkó – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.
- Larinus iacea* (Fabricius, 1775) – sávossnyakú púderbarkó – Fűhálózás, 2004.V.30., NT.
- Larinus sturnus* (Schaller, 1783) – aszat-púderbarkó – Fűhálózás, 2009.VI.17., RD.
- Lepyrus capucinus* (Schaller, 1783) – pettyes füzormányos – Fűhálózás, 2009. VI.17., RD.
- Lixus albomarginatus* Boheman, 1842 – fehérszegélyes dudvabarkó – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.
- Lixus filiformis* (Fabricius, 1781) – karesű dudvabarkó – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2006.VI.5., NL.
- Lixus vilis* (Rossi, 1790) – gémmorr-dudvabarkó – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.
- Magdalis barbicornis* (Latreille, 1804) – almafa-magdolnaormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.
- Mecinus labilis* (Herbst, 1795) – tarka útifűormányos – Fűhálózás, 2006.V.24., MO.
- Melanobaris atramentaria* (Boheman, 1836) – fekete bárís – Fűhálózás, 2006. IV.1., 2010.VI.11., MO; 2009.VI.14., RD.
- Melanobaris laticollis* (Marshall, 1802) – lakkfényű káposztabárís – Fűhálózás, 2006.V.24., MO.
- Omias seminulum* (Fabricius, 1792) – magalakú gömböcbarkó – Fűhálózás, 2006.VI.5., NL.
- Orthotomicus laricis* (Fabricius, 1792) – vörösfenyő-fogasszú – Fűhálózás, 2004. VII.19. autóshálózás, MO.

- Otiorhynchus lepidopterus** (Fabricius, 1794) – takaros gyalogormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.
- Otiorhynchus ligustici** (Linnaeus, 1758) – vincellér-gyalogormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.
- Peritelus familiaris** (Boheman, 1834) – közönséges kendermagbogár – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2006.VI.5., NL.
- Polydrusus tereticollis** (DeGeer, 1775) – szalagos lombormányos – Fűhálózás, 2006.IV.29., MO.
- Polydrusus tibialis** (Gyllenhal, 1834) – gyepi lombormányos – Fűhálózás, 2008.V.12., RD.
- Phyllobius virideaeris** (Laicharting, 1781) – halványzöld levélormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.
- Rhinoncus castor** (Fabricius, 1792) – élénkoltos juhsóskaormányos – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2006.IV. 1., 2006.VI.22., 2010.VI.11., MO; 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2008.V.12., RD.
- Rhyncolus elongatus** (Gyllenhal, 1827) – nyurga szúormányos – Fűhálózás, 2010.IV.24., MO & NT.
- Rhinusa asellus** (Gravenhorst, 1807) – szőrscillagos gyűjtoványfű-ormányos – Fűhálózás, 2008.V.12., RD.
- Rhinusa tetra** (Fabricius, 1792) – magtoklakó gyűjtoványfű-ormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2008.V.31., MO; 2008.V.12., 2009.VI.17., RD.
- Sibinia subelliptica** (Desbrochers, 1873) – barátszegfű-ormányos – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2005.VI.4., 2006.V.24., 2006.VI.22., MO; 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2008.V.12., RD.
- Sibinia viscaria** (Linnaeus, 1760) – rendezettpikkelyű habszegfű-ormányos – Fűhálózás, 2009.VI.17., RD.
- Sitona callosus** (Gyllenhal, 1834) – szempillás csipkézőbogár – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2004.IX.12., MO.
- Sitona humeralis** (Stephens, 1831) – lucerna-csipkézőbogár – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2008.V.12., RD.
- Sitona puncticollis** (Stephens, 1831) – nagy csipkézőbogár – Fűhálózás, 2009.VI.17., RD.
- Sitona waterhousei** (Walton, 1846) – düledtszemű csipkézőbogár – Fűhálózás, 2008.V.12., RD.
- Stenocarus ruficornis** (Stephens, 1831) – mákgyökérormányos – Fűhálózás, 2004.VII.18., MO.
- Strophosoma faber** (Herbst, 1785) – homoki mesterormányos – Fűhálózás, 2004.VII.18., 2006.VII.16., MO.

Trachyploeus spinimanus (Germar, 1824) – töviseslábú éjiormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2006.V.24., MO.

Tychius medicaginis (Ch. Brisout, 1862) – lucerna-tímárormányos – Fűhálózás, 2008.V.12., RD.

Tychius meliloti (Stephens, 1831) – nagyfogú tímárormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.

Tychius quinquepunctatus (Linnaeus, 1758) – borsó-tímárormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA; 2008.V.12., RD.

Tychius stephensi (Schönherr, 1836) – rétihere-tímárormányos – Fűhálózás, 2006.V.14., MO, GZ & PA.

*

Köszönetnyilvánítás – A szerző köszöni a munkáját mindazon gyűjtőknek (nevük az előkerült bogárfajok felsorolása előtt szerepel), akik adataikkal gazdagították a terület fajainak listáját. Az egyes családok anyagainak meghatározásában jelentős részt vállalt Hegyessy Gábor (Petőfi Irodalmi Múzeum – Kazinczy Ferenc Múzeum, Sátoraljaújhely), Németh Tamás, Szél Győző (az MTM munkatársai), Muskovits József, Nádai László, Rahmé Nikola, Szalóki Dezső (budapesti amatőr bogárgyűjtők, a Magyar Rovartani Társaság tagjai), Wolfgang H. Rücker (Neuwied, Németország), Jan Růžička (Česká zemědělská univerzita v Praze, Prága, Csehország), Lukáš Sekerka (Národní muzeum, Prága, Csehország) és Mikael Sörensson (Lunds universitet, Lund, Svédország). Az adatok számítógépre vitelét részben Grabant Aranka (MTM) végezte. A fényképeket Németh Tamás és Rahmé Nikola készítette.

Az ezredforduló táján a katonai objektumokat Seregélyesné Csomós Ágnes és néhai Seregélyes Tibor (Botanikus Bt., Velence) társaságában jártam be. Nekik köszönhetem, hogy az Ócsai Gyakorlótér bogarászati értékeit a magyar zoológia elé tárhattam.

IRODALOMJEGYZÉK

- CSEHÓ, G. (2018): Adatok az Ócsai Tájvédelmi Körzet és az Ócsai Gyakorlótér bogárfaunájához, különös tekintettel a természetvédelmi szempontból jelentős fajokra (Coleoptera). – In: KORDA, M. (szerk.): *Természetvédelem és kutatás a Turjánvidék északi részén. Rosalia 10.* Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, pp. 665–678.
- GÁL, A. (2011): A tartós szegfű (*Dianthus diutinus*) felmérése a Kiskunsági és a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságok területén. – In: VERŐ, GY. (szerk.): *Természetvédelem és kutatás a Duna–Tisza közti homokhátságon. Tanulmánygyűjtemény. Rosalia 6.* Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, pp. 269–277.
- JUHÁSZ, G. (2018): A táborfalvai lö- és gyakorlótér, valamint az ócsai honvédségi terület története. – In: KORDA, M. (szerk.): *Természetvédelem és kutatás a Turjánvidék északi részén. Rosalia 10.* Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, pp. 65–80.
- LACKNER, T. és YÉLAMOS, T. (2014): Fauna Europaea: *Eudiploter planulus* (Ménétriés, 1848). – In: ALONSO-ZARAZAGA, M. (szerk.): *Fauna Europaea: Coleoptera. Histeridae. Fauna Europaea version 2.6.* https://fauna-eu.org/cdm_dataportal/taxon/31243b98-b4d3-4141-8310-ab9259b45cc7 [Hozzáférés: 2017. július 23.]

- MAZUR, S. (2004): Histeridae. – In: LÖBL, I. és SMETANA, A. (szerk.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*, Vol. 2. Apollo Books, Steenstrup, 68–102.
- MERKL, O. (2004): Cryptophilinae and Xenoscelinae of Hungary, with a check-list of Hungarian Erotylidae (Coleoptera). – *Folia historico-naturalia Musei matraensis* **28**: 123–133.
- MERKL, O. (2006): New beetle species in the Hungarian fauna (Coleoptera). – *Folia entomologica hungarica* **67**: 19–36.
- MERKL, O. és NÉMETH, T. (2008): Notes on and further new species of the beetles in the Hungarian fauna (Coleoptera). – *Folia entomologica hungarica* **69**: 165–172.
- MERKL, O. és SZÉNÁSI, V. (2018): A Turjánvidék Natura 2000 terület déli részének bogárfaunája (Coleoptera). – In: KORDA, M. (szerk.): *Természetvédelem és kutatás a Turjánvidék északi részén. Rosalia 10*. Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest, pp. 509–638.
- ROZNER, I. (2005): Adatok a mindszentkálai Öreghegy bogárfaunájához (Insecta: Coleoptera). – *Folia Musei historico-naturalis bakonyiensis* **22**: 113–144.
- RŮŽIČKA, J. (2014): Fauna Europaea: *Colon (Myloechus) calcaratum* Erichson, 1837. – In: ALONSO-ZARAZAGA, M. (szerk.): *Fauna Europaea: Coleoptera. Leiodidae. Fauna Europaea version 2.6*. https://fauna-eu.org/cdm_dataportal/taxon/38f2d68e-5ee8-4bd5-b6a7-a7c653f8f1b3 [Hozzáférés: 2017. július 18.]
- SZÉL, GY., BÉRCES, S., KUTASI, CS. és KÖDÖBÖCZ, V. (2006): A magyar futrinka (*Carabus hungaricus* Fabricius, 1792) hazai elterjedése és élőhelyei (Coleoptera: Carabidae). – *Praenorica Folia historico-naturalia* **9**: 45–80.
- VIG, K. (1997): Leaf beetle collection of the Mátra Museum, Gyöngyös, Hungary (Coleoptera, Chrysomelidae sensu lato). – *Folia historico-naturalia Musei matraensis* **22**: 175–201.

BEETLES (COLEOPTERA) FROM THE ÓCSA MILITARY TRAINING AREA

Ottó MERKL

*Department of Zoology, Hungarian Natural History Museum,
H-1088 Budapest, Baross utca 13, Hungary. E-mail: merkl.otto@nhmus.hu*

Beetles have been collected in the Ócsa military training area in the Danube–Tisza Interfluvium, Pest County (E 47,323°, N 47,318°) since 2004. A part of the local open and closed grasslands is relatively undisturbed and thus the area is exceptionally rich in psammophilous species. A total of 287 beetle species was identified of which 1 is strictly protected (*Carabus hungaricus*), 13 are protected and 2 are species of community interest (*Carabus hungaricus*, *Cucujus cinnaberinus*). The occurrence of *Colon calcaratum* Erichson, 1837 (Leiodidae) has only been documented from the Ócsa military training area in Hungary and it is presented here as new for the Hungarian fauna.

Key words: beetles, Coleoptera, *Colon*, forest steppe, Homokhátság, Hungary, Leiodidae, novel species